

**Læringsmiljøutvalget (LMU)
ved
Norges miljø og
biovitenskapelige universitet**

Årsrapport 2018

Sammendrag

Læringsmiljøutvalgets årsrapport for 2018 gir en status og vurderinger av læringsmiljøet ved NMBU.

Det vært en positiv utvikling av det fysiske læringsmiljøet på campus Ås fra 2005 og frem til i dag, og de årlige bevilgningene til læringsmiljøtiltak har vært viktig for denne utviklingen. De siste to årene har det ikke blitt gjennomført viktige løst i undervisningsrom, men oppgradering av TF-bygningen, fløy 1, har tilført NMBU nye og gode studentarealer. Utviklingen har også vært god når det gjelder universell utforming av bygningene, men Tunbygningene, Meieribygningen og Husdyrfagsbygningen er fortsatt ikke universelt utformet. Ut fra dette hensynet bør ikke NMBU legge nye studentarealer til Tunbygningene før disse er universelt utformet. Campusplanen belyser behov for videre utredninger innen utvikling av student- og undervisningsareal, men det kan utgjøre en risiko at man ikke har tilstrekkelig ressurser innenfor dagens rammer til å komme videre i arbeidet med et «romutviklingsprogram», ettersom dette er en stor oppgave.

I 2018 ble det gjennomført en ny helse- og trivselsundersøkelse (SHoT-undersøkelsen) blant norske statsborgere, og NMBU gjennomførte også en egen SHoT-undersøkelse blant internasjonale studenter i samarbeid med NTNU. NMBU får gode tilbakemeldinger på tilfredshet med studiemiljøet, og gode faglige og sosiale miljø på studieprogrammene er viktige faktorer for å bidra til tilfredshet med studieprogrammene. Undersøkelsene avdekker imidlertid bekymringsfulle tall innen blant annet ensomhet, psykiske plager, eksamensangst, søvn og alkohol/rus. Antall studenter som er ensomme eller som har psykiske plager har økt både nasjonalt og ved NMBU siden 2010. Det ikke er så store forskjeller mellom trivselen til de norske og de internasjonale studentene, og det er mange fellestrekk på studentenes utfordringer. Omfanget av ensomhet og psykiske symptomplager er relativt likt, men de internasjonale studentene strever i større grad med muligheter til å finne hjelp og å navigere seg i det norske helsesystemet. De internasjonale studentene opplever også at det er utfordrende å få norske venner, og enkelte internasjonale studenter opplever høyt press fra familie eller seg selv for å lykkes med studiene. Mobbing og trakassering er lite utbredt, men forekommer.

Videre oppfølging av resultatene fra SHoT-undersøkelsene fra 2018 og arbeid med en ny handlingsplan for universell utforming og psykososialt studiemiljø vil være et viktig satsningsområde i 2019.

Ås, 22. mars 2018

Solve Sæbø
Prorektor for utdanning og leder av LMU høsten 2018

Innhold

Sammendrag	2
Innhold	3
1. Innledning	4
2. Medlemmer og møteaktivitet i 2018	4
3. Det fysiske læringsmiljøet	5
3.1. Utvikling av undervisningsrom, emnestørrelser og beleggstatistikk	5
3.2. Utvikling av kvalitet på undervisningsrom	7
3.3. Det digitale læringsmiljøet	7
3.4. Studentarbeidsplasser	8
3.5. Avviksmeldinger på læringsmiljøet	10
3.6. Universell utforming og individuell tilrettelegging.....	11
4 Det psykososiale læringsmiljøet	12
4.1 Studentenes helse- og trivsel	12
4.2 Studentsamskipnadenes rådgivningstjeneste og studentombud	14
Vedlegg 1 Utvikling av antall undervisningsrom og beleggstatistikk	16
Vedlegg 2 Tilbakemeldinger på læringsmiljø	17

1. Innledning

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø, jf. § 4-3 i Lov om universiteter og høyskoler. Alle institusjoner skal ha et læringsmiljøutvalg (LMU) som skal bidra til at Universitetsstyret følger opp sitt ansvar. Studentenes læringsmiljø omfatter både det fysiske læringsmiljøet, det psykososiale læringsmiljøet, universell utforming, individuell tilrettelegging og velferdstilbudene.

Gode rammer for læringsmiljøet er viktig for å fremme læring og aktive studenter. I NMBUs strategi 2019-2023 heter det blant annet at *NMBU skal trene studenter og ansatte til å samhandle i team, og etablere arenaer for integrasjon av forskning, utdanning og innovasjon, som tverrfaglige prosjektemner og idéverksteder*. Dette vil kreve at NMBU hele tiden utvikler gode digitale og fysiske læringsarenaer som gir rom for samhandling og aktiv læring.

I 2018 har det blitt rettet stor oppmerksomhet mot studenters psykososiale læringsmiljø etter at den nasjonale Studentenes helse- og trivselsundersøkelse ble gjennomført våren 2018. Læringsmiljøutvalget har tatt en aktiv rolle i oppfølging av denne undersøkelsen.

Kvalitetsmeldingen 2018 ble lagt frem for universitetsstyret 31. januar 2019, og meldingen gir et samlet bilde over studiekvalitetsarbeidet som har blitt gjort i 2018 og hvilke tiltak som planlegges for 2019. Læringsmiljøutvalgets årsrapport vil gi mer utfyllende beskrivelse og vurderinger rundt status på læringsmiljøet i 2018.

2. Medlemmer og møteaktivitet i 2018

Tabell 1 viser en oversikt over faste medlemmer av LMU i 2018.

Tabell 1. Faste medlemmer av Læringsmiljøutvalget ved NMBU i 2018

	Vår 2018	Høst 2018
Prorektor (leder høst 2018)	Solve Sæbø	Solve Sæbø
Undervisningsleder	Ingjerd Solfeld	Ingjerd Solfeld
Dekan	Ågot Aakra	Ågot Aakra
Eiendomsdirektør	Kjersti Sørli Rimer	Kjersti Sørli Rimer
Nestleder studentenes au (leder vår 2018)	Hanne Berggren	Anne Gladsø Wibe
Studentrepresentant Adamstuen	Jennifer Høy-Petersen	Jennifer Høy-Petersen
Velferdsansvarlig studentenes au	Jan Henrik Skisland	Jan Henrik Skisland
Leder SiÅs-styret	Ingrid Wigestrånd	Ole Golten

Følgende personer/roller har vært observatører i utvalget:

- Leif Thomas, Sjefsarkitekt, teknisk avdeling
- Gro Holter, sekretær Arbeidsmiljøutvalget, personal og organisasjonsavdelingen
- Lise Thoen, hovedverneombud NMBU
- Studiedirektør Ole Jørgen Torp har ansvar for utvalgets sekretariat.

Læringsmiljøutvalget hadde 4 møter i 2018, og viktige saker som ble tatt opp dette året var:

- Oppfølging av SHoT-undersøkelsen 2018
- Gjennomføre SHoT-undersøkelse for internasjonale studenter i november 2018 i samarbeid med NTNU
- Etablere ordning med studentombud
- Oppfølging av LMU-tiltak 2018 og nye tiltak 2019

[Oversikt over møteinnkallinger, saksdokumenter og protokoller for LMU 2018.](#)

Et lokalt læringsmiljøutvalg ved campus Adamstuen har tidligere fulgt opp lokale saker på Adamstuen. Behovet for eget læringsmiljøutvalg ble tatt opp i møte mellom veterinærmedisinsk studentråd (VSR) og fakultets ledelse den 23.04.2018, der følgende vedtak ble fattet:

2 Status Lokalt LMU

Det er kanskje ikke behov for lokalt LMU i den tiden som gjenstår på Adamstuen. Andre fora kan overta. VSR-ledelsens møte kan overta sakene som lå innunder lokalt LMU. Nestlederen i VSR kan få ansvar for saker som skal tas opp med ledelsen og få betalt for dette. Fagekspertisen kan innkalles ved behov. Psykisk helsegruppe vil også fungere som en arena som tar opp psykisk helse og kan bringe dette videre til VSR-ledelsen møte ved behov.

3. Det fysiske læringsmiljøet

Læringsmiljøutvalgets årsrapport har tidligere inneholdt en detaljert oversikt over status på utvikling av undervisningsrom helt fra 2005. I 2017 og 2018 har det ikke blitt gjennomført noen vesentlige tiltak knyttet til undervisningsrom på verken Ås eller Adamstuen, verken oppgraderinger eller etablering av nye undervisningsrom. Status på NMBUs romsituasjon er derfor lik situasjonen som 2016, samtidig som studentmassen øker jevnt. Over flere år har det vært en utvikling av IKT-utstyr i undervisningsrom, og NMBU ønsker at flere av våre undervisningsrom skal legges til rette for mer fleksible undervisningsformer. Det ses derfor et behov for å kartlegge og registrere flere faktorer på våre undervisningsrom. I 2018 har studieavdelingen i samarbeid med IT-avdelingen og eiendomsavdelingen startet med en ny og mer utvidet kartlegging av undervisningsrommene. Denne kartleggingen er tidkrevende, og NMBU har i dag ikke noen ideell database å registrere disse dataene i. Man har ikke hatt nok ressurser til å fullføre arbeidet i 2018, og man vil jobbe videre med denne kartleggingen i 2019. Årets årsrapport vil ikke inneholde en oppdatert status for hvert enkelt undervisningsrom.

3.1. Utvikling av undervisningsrom, emnestørrelser og beleggstatistikk

Det har altså ikke blitt gjennomført vesentlige oppgraderinger av undervisningsrom i 2018, og det har heller ikke blitt tilført nye undervisningsrom i perioden. I forbindelse med oppgraderingen av fløy I på Tekniske Fag (TF) har imidlertid tilgjengeligheten til undervisningsrommene blitt bedre som følge av ny heis. I oppussingsperioden på TF, ble undervisningsrom tatt ut av ordinær drift pga fare for støy. I denne perioden har tidligere utfasede rom blitt tatt i bruk igjen som erstatningslokaler. Disse ble faset ut igjen da TF-bygningen var ferdig oppgradert.

Selv om flere forelesere nå tester ut ulike undervisningsformer, gjennomføres fremdeles mange emner ved at all eller deler av undervisningen gjennomføres i en forelesningsrekke der studenter samles i en forelesningssal. På campus Ås er det kun fire undervisningsrom som har plass til flere enn 100 studenter (Aud Max kommer i tillegg), og NMBU er sårbare dersom det blir en markert økning i «store» emner. Antall «store» emner har imidlertid vært stabilt de siste årene, både i vårsemesteret og i høstsemesteret. Emner med mer enn 340 studenter har Aud Max som eneste mulige sal dersom man vil samle studentene i ett undervisningslokale. Ex Phil (630 oppmeldte studenter 2018 høst) har ikke ønsket å ha undervisning i Aud Max, og forelesninger gikk i et større auditorium og ble strømmet direkte til ett annet auditorium. Forelesninger i grunnemnet i matematikk ble gjennomført i Aud Max, men undervisningen ble berørt med flere endringer høsten 2018 pga UKA. Det oppleves som utfordrende å få til god sambruk av Aud Max under UKA.

Vedlegg 1 viser beleggstatistikk for undervisningsrom på campus Ås og Adamstuen. Belegget i læresaler og auditorier har vært relativt stabilt de siste årene, med noen avvik som i hovedsak skyldes rehabiliteringer og at man har måttet komprimere undervisning til færre saler. Belegget på datasaler har gått ned fra 2017 til 2018, men man har også tidligere hatt store variasjoner fra år til år. Tidlig i 2018 kjøpte NMBU en integrasjonsløsning mellom TimeEdit og læringsplattformen Canvas. Timeplanen er nå synlig i emnerommet i Canvas, og flere undervisere har blitt bevisste på å avbestille undervisningstimer som avlyses av ulike grunner. Det er bra med tanke på andre aktiviteter som trenger rom til enkelthendelser. Belegget i auditoriene på Adamstuen varierer. Enkelte dager i undervisningsblokkene har salene fullt belegg, mens det i andre perioder er god kapasitet.

NMBU har få læresaler som er tilrettelagt for fleksibel undervisning, en problemstilling som kan bli mer fremtredende etter hvert som det settes fokus på mer studentaktive og digitale undervisnings- og vurderingsformer. Med unntak av Aud Max og pedagogenes læresal (TF1-102), har emner med over 60 studenter kun mulighet til å bruke tradisjonelle auditorier for å samle alle studenter i et fysisk rom. Undervisning i auditorier tilrettelegger i liten grad for dialog og diskusjon i grupper. Universitetsstyret vedtok Campusplan 2019-2023-2040 i april 2018, og i arbeidet med campusplanen ble det avdekket behov som må utredes nærmere. Blant annet påpekes det behov for *«utredning innen utvikling av student- og undervisningsareal for moderne undervisningsformer og fleksibel effektiv bruk. Herunder akademisk ressurscenter med bibliotek, dokumentforvaltning og læringscenter»*. Arbeidet med en slik utredning vil være et viktig, men svært krevende, tiltak for å komme videre i arbeidet med å finne ut hvordan NMBU må utvikle våre undervisningsrom.

Vurdering:

- På begge campus er det et høyt belegg på undervisningsrom i «flaskehalsperioder». Integrasjonsløsning mellom TimeEdit og timeplan i Canvas har ført til at flere undervisere er bevisste på å avbestille rom som ikke brukes gjennom semesteret.
- Grunnet ulik semesterstruktur er det usikkert i hvor stor grad det er mulig å få til effektiv sambruk når Veterinærhøgskolen flytter til Ås. Denne problemstillingen må NMBU se nærmere på i 2019.
- Få undervisere liker å bruke Aud Max som undervisningsrom, og det er utfordrende å kombinere lokalet som undervisningsrom/konferanserom/eksamenslokale/festlokale.

- Campusplanen belyser behov for videre utredninger innen utvikling av student- og undervisningsareal, men det kan utgjøre en risiko at man ikke har tilstrekkelig ressurser innenfor dagens rammer til å komme videre i arbeidet med et «romutviklingsprogram» ettersom dette er en stor oppgave. Arbeidet er viktig for å møte behovet for mer fleksible undervisningsrom.

3.2. Utvikling av kvalitet på undervisningsrom

Den generelle tilstanden på undervisningsrommene har vist en positiv utvikling fra 2005 fram til i dag, og det systematiske arbeidet gjennom flere år har gitt resultater. De siste årene har det ikke blitt gjort store tiltak i undervisningsrom, og det er derfor liten endring i status på salenes kvalitet. Det gjennomføres nå en ny kartlegging av status som omfatter flere faktorer enn tidligere.

Den alvorligste kvalitetsutfordringene i våre undervisningsrom er dårlig eller manglende ventilasjon. Saler i Husdyrfagsbygningen mangler ventilasjon helt, og det samme gjør fremdeles enkelte saler i Tårnbygningen. Det er dårlige tilbakemeldinger på ventilasjon i Mellombygget og i auditoriet i Sørhellinga. Urbygningen har fått ventilasjon etter rehabilitering, men dette omfatter i dag ikke kjøling. Det har kommet flere klager på ventilasjonen i Urbygningen på varme sommerdager, og enkeltdager i eksamensperiodene har temperaturen vært på grensen til hva som er forsvarlig. Anlegget i Urbygningen skal kobles mot fjernkjøling fra SLP-prosjektet, og det vil bli en stor forbedring mht det fysiske læringsmiljøet i Urbygningen. Opp mot 30 % av undervisningsrommene våre har fortsatt ikke god ventilasjonsløsning.

NMBU fikk en samlet score på 3,5 i Studiebarometeret (skala fra 1-5) når det gjelder tilbakemeldinger på lokaler for undervisning og øvrig studiearbeid, jf tabell 7 vedlegg 2. NMBUs samlede score på dette området har vært stabil de siste årene, men med stor variasjon mellom program/fakultet. Studentene ved fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning gir de beste tilbakemeldingene på det fysiske læringsmiljøet (score 4,0), mens Veterinærhøyskolen og fakultet for landskap og samfunn får de dårligste tilbakemeldingene på dette området (score 3,2).

Vurdering

- Totalt sett har det vært en positiv utvikling av standarden på undervisningsrommene fra 2005 til 2018, men uten store endringer de siste to årene. De årlige bevilgningene til læringsmiljøtiltak har vært en viktig faktor utviklingen.
- Størst kvalitetsutfordring på NMBUs undervisningsrom er innen ventilasjon.

3.3. Det digitale læringsmiljøet

I 2017 ble det lagt inn spørsmål i Studiebarometeret knyttet til studentenes opplevelse av det digitale læringsmiljøet. Spørsmålsstillingen ble justert fra 2017 til 2018.

Tabell 2, viser NMBUs resultater på enkeltspørsmål knyttet til det digitale læringsmiljø. Som resultatene viser, ligger NMBU resultater litt over landsgjennomsnitt, og studentene er mest fornøyde med hvordan den digitale læringsplattformen fungerer på programmet.

Digitalisering er et av NMBUs satsningsområder i strategien fra 2019-2023, og man bør spesielt ha ambisjoner om at studentene i større grad opplever at de får opplæring i fagrelevante digitale verktøy.

Tabell 2. NMBU-studentenes vurdering av det digitale læringsmiljøet, skala fra 1-5 der 5 er mest fornøyd. Kilde: Studiebarometeret 2018 (spørsmålene ble endret i 2018)

	2018 NMBU	2018 Nasjonalt
Digitale verktøy brukes på en slik måte at jeg blir aktivt involvert i undervisningen	3,6	3,4
De faglig ansatte har nødvendig kompetanse til å bruke digitale verktøy i undervisningen	3,5	3,4
Jeg får opplæring i å bruke digitale verktøy/programmer som er relevante for fagområdet	3,4	3,1
Bruken av digital læringsplattform fungerer godt på studieprogrammet mitt	3,8	3,5

NMBU har hatt en økning i antall eksamener som avvikles digitalt, men omleggingen tar tid og digitalisering av vurderingsformer må ikke bare omhandle «å sette strøm på papiret». Uansett, flere digitale slutteksamener innebærer at stadig flere rom må legges til rette med tilstrekkelig trådløst nett, flere aksesspunkter og økt strømkapasitet. Tilrettelegging for tilstrekkelig nett, samlet strømkapasitet og aksesspunkter er en engangsjobb, men det er fremdeles mange saler som ikke er tilrettelagt til dette. For å sikre strøm til alle medbrakte PCer under eksamen, er det i eksamensperiodene også nødvendig å tilrettelegge med et «nettverk av skjøteledninger» i alle saler der det er digital eksamen. Dette er ressurskrevende

Vurdering

- NMBU må opprettholde fokuset på oppgradering av undervisningslokaler, og må i økende grad tilrettelegge lokaler for digitalisering av undervisning og vurdering.
- Studieprogrammene bør i økende grad fokusere på å digitalisere undervisningen og vurderingsformene.

3.4. Studentarbeidsplasser

Tekniske Fag (TF) ble tatt i bruk igjen i august 2018, etter stor oppgradering av fløy 1. Oppgraderingen omfattet ikke undervisningsrommene på TF, men fløy 1 har fått nye studentarealer med blant annet 6 nye grupperomsløsninger, 2 nye lesesaler, ny stor kantine samt takterrasse og andre utearealer. Tabell 3 viser en oversikt over utviklingen av antall åpne lesesaler med tilhørende antall lesesalsplasser samt antall grupperom på campus Ås.

Tabell 3. Campus Ås. Utvikling av antall lesesaler og lesesalsplasser og grupperom (kun tatt med grupperom registrert i TimeEdit), 2012 til 2018.

År	Antall åpne lesesaler	Åpne lesesalsplasser, sum ¹	Grupperoms-plasser, sum	Antall gruppe-rom	Belegg grupperom
2012	9	256	-	-	-
2013	8	240	-	-	-
2014	6	188	-	-	-
2015	6	188	-	-	-
2016	7	212	465	-	-
2017	8	221	469	42	48 %
2018	10	247	507	48	50 %

Beregninger som ble gjort i forbindelse med campusplanen, viste at NMBU campus Ås hadde en dekningsgrad på 30 % når det gjelder studentarbeidsplasser for studenter på lavere grad (bachelor, årstudium, år 1-3 på 5-årig masterprogram). Her ble også arealer som er definert som faglige hjem tatt med i beregningene. NMBU hadde videre 2023 masterstudenter på campus Ås i 2017. Det ble anslått at NMBU Ås har 920 masterplasser (nettoareal ca. 3200 m²), noe som gir en dekningsgrad på 45%. Ved campus Adamstuen er det 5 lesesaler der kullene er fordelt på de ulike lesesalene. I tillegg finnes det noen leseplasser på biblioteket som ikke er faste. Dette bildet vil endre seg betydelig når veterinærhøgskolent flytter til Ås.

I 2017 ble det innført digital reservering av grupperom på campus Ås. Tall hentet fra reserveringsystemet TimeEdit, viser et samlet grupperomsbelegg på 50 % høsten 2018, men man ser at beleggsprosenten steg jevnt utover høsten. Det tar alltid litt tid før reserveringsmulighetene blir kjent blant alle studentene. Man ser også at store grupperom som er lagt til rette for flere grupper på ett og samme rom, på langt nær er like ettertraktet som små grupperom for en gruppe. I snitt har grupperommene i Urbygningen som er tilrettelagt for flere grupper i samme rom et belegg på 38 %, mens grupperom i samme bygning med plass til bare én gruppe har et belegg på 63 %. Samme trend ses av tall fra reserveringer av grupperom på TF. Grupperommene i Sørhellinga er populære og har et gjennomsnittsbelegg på 62 %.

Med unntak av rett før og under eksamensperioden synes det å være tilstrekkelig kapasitet på tradisjonelle lesesalsplasser. Mange studenter synes å foretrekke vrimlearealer og andre ikke-tradisjonelle lesesalsplasser. I 2018 vedtok LMU at 140.000,- avsatt til mindre LMU-tiltak skulle tildeles oppgradering av en lesesal ved KBM samt gjennomføre akustikk-tiltak i studentarealer i 5. etasje tårnbygningen. LMU har videre øremerket 900. 000,- til nye møbler i vrimlearealene i tårnbygningen og tilrettelegging av fleksible arbeidsplasser i bioteknologibygningen.

¹ Kun åpne og sentrale lesesaler er tatt med i beregningen

Vurdering

- Det ser ut til å være tilstrekkelig kapasitet på åpne lesesaler på begge campus, og salene er mest brukt rett før og under eksamen.
- Med oppgradering av fløy I på TF med nye studentarbeidsplasser og etablering av nye fleksible studentarbeidsplasser i Bioteknologibygningen og Tårnbygningen, har NMBU gått et nytt skritt i riktig retning for å tilrettelegge for fleksible studentarbeidsplasser.
- SLP-prosjektet og Fellesbygget vil tilføre nye studentarealer i 2020, og dette gir NMBU store muligheter for sambruk og fleksibel bruk av studentarealer.

3.5. Avviksmeldinger på læringsmiljøet

I 2018 har det blitt gjort noen forbedringer i tilbakemeldingssystemet [Meld avvik - Si Fra](#), og man har gjort noen justeringer for å koordinere tilbakemeldingssystemet med informasjon på [sikresiden.no](#) og varslingsystemet. Sikresiden.no ble utarbeidet som et felles tiltak for hele UH-sektoren. Tilbakemeldingssystemet «Meld avvik – Si Fra» har ikke en fellesløsning som gir NMBU en samlet oversikt over alle klager som eventuelt har kommet på læringsmiljøet, ettersom tilbakemeldinger går direkte til ansvarlige enheter.

I 2018 ble det etablert ny løsning for å melde inn avvik innen HMS-området, og det ble i 2018 meldt inn 16 HMS-avvik der studenter var involvert. Avvikene er fulgt opp med førstehjelpstiltak og innskjerping av rutiner. Det har ikke kommet noen varslings saker fra studenter i 2018. Det foreligger ingen oversikt over hvor mange tilbakemeldinger som studenter har sendt inn i Lydia (system for innmelding av feil og mangler i bygninger), og det har vært perioder studenter ikke har kunnet melde inn meldinger via Lydia. Dette skal nå være ordnet. Studieavdelingen har også mottatt noen klager på temperatur i eksamensrom i 2018 (campus Ås), både vinterstid (for kaldt) og sommerstid (for varmt). Studieavdelingen har fulgt opp klagen i samarbeid med eiendomsavdelingen, men i varmeperioden i mai/juni 2018 var det utfordrende å klare å senke temperaturen i bygninger uten ventilasjon (eller i bygninger uten kjøleanlegg). Det har også kommet noen tilbakemeldinger på mangler på Adamstuen, og disse sakene er løst i samarbeid med eiendomsavdelingen. Personal- og organisasjonsavdelingen vil i 2019 jobbe videre med å utbedre varslingsystemet, og dette inkluderer også rutinene for studentene.

Tilbakemeldinger på emner og program gis i hovedsak gjennom emneevalueringer, programevalueringer og i Studiebarometeret, og det er i all hovedsak fakultetene som følger opp disse evalueringene. Høsten 2018 startet man å evaluere systemet for emneevalueringer ved NMBU, og erfaringene viser at det ikke gjennomføres underveisevaluering i alle emner, og studieutvalget ønsker at man utvider sluttevalueringen med noen flere spørsmål i tillegg til at det legges til rette for innspill gjennom åpne tekstfelt. Våren 2019 vil man jobbe videre med sluttevaluering og gjennomføre pilot for ny løsning.

Gjennom programrapportene gis det også enkelte tilbakemeldinger på læringsmiljøet. Noen programmiljøer sliter med uhensiktsmessige lokaler, og dette må følges opp i de videre utredningene som skal følge opp campusplanen.

«Meld avvik – Si Fra» legger til rette for at studenter kan sende inn avviksmelding dersom man ikke når frem gjennom de ordinære linjene, men det har ikke kommet inn noen slike avviksmeldinger fra studenter i 2018.

Vurdering

- «Meld Avvik - Si Fra» har blitt utbedret med nytt avvikssystem for HMS-avvik, og vil bli ytterligere forbedret i 2019 med tydeligere varslingsrutiner.
- Det vil gjennomføres en pilot med flere spørsmål og åpne tekstfelt i sluttevaluering våren 2019, og man håper ny løsning vil bedre studentenes muligheter til å gi tilbakemelding på emnenivå. Det er imidlertid viktig at man også legger til rette for gode underveisevalueringer og periodiske evalueringer på både emne- og programnivå.

3.6. Universell utforming og individuell tilrettelegging

Perioden for «Handlingsplan for Universell utforming og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne» gikk ut i 2018, og i møte i desember 2018 ble LMU forelagt en sluttrapport fra handlingsplanen. Handlingsplanen har vært knyttet til områdene bygninger og utearealer, studier og undervisning, IKT og studentvelferd.

Et viktig resultat av det målrettede og langsiktige arbeidet med universell utforming av bygninger og utearealer, i tillegg til at man har kommet et godt stykke med å gjøre våre bygninger mer universell utformet, er at universell utforming har blitt en integrert del i eiendomsavdelingens prosjektarbeid og daglige drift. Dette er avgjørende for arbeidet med universell utforming. Husdyrfagsbygningen, Meieribygningen og Tunbygningene er bygninger med studentaktiviteter som fremdeles ikke er universelt utformet. Med unntak av Økonomikantinen er det lite studentaktiviteter i Tunbygningene, og NMBU bør ikke flytte viktige studentarealer til Tunbygningene før disse er universelt utformet. Campus Adamstuen er i liten grad universell utformet, men man har prioritert å se fremover mot flytteprosessen fremfor å gjøre noe med arealene på Adamstuen.

Tiltak innenfor studier og undervisning har i stor grad omfattet administrative tiltak, selv om tilgjengelig undervisning og læring handler om langt mer enn forhold som kan endres gjennom administrative tiltak. Strømming/opptak av forelesninger, innføring av Canvas, tilgjengelig programvare for dyslektikere på eksamen og innføring av MazeMap er noen tiltak som kan nevnes i forbindelse med mer universell og tilgjengelig undervisning.

Innenfor IKT-området har NMBU nå kommet langt med å standardisere IKT-utstyr på undervisningsrom, noe som gjør hverdagen lettere for alle brukere. Det er vanskelig å vite hvor langt man har kommet med tilgjengeligheten til IKT-systemene ettersom ansvaret for å sikre tilgjengelige IKT-systemer er overlatt til den enkelte systemeier. Nye systemversjoner fører normalt til stadige forbedringer på dette området, og sektoren får nå tydelige lovkrav til systemenes tilgjengelighet. Alle nye IKT-løsninger som utvikles må være universelt utformet fra 1. juli 2019, og eksisterende løsninger skal følge kravene om universell utforming innen 1. januar 2021. Dette er et område NMBU må jobbe mer med i årene som

kommer, i tillegg gjennomfører sektoren også stadig flere felles anbudsprosesser med krav til universell utforming.

NMBU har hatt ambisiøse hovedmål for planperioden, med mange delmål innenfor hvert fokusområde. Selv om planen i sin tid ble laget av en tverrfaglig gruppe med representanter fra ulike enheter (SA, EIA, IT, SIÅs, studenter), har det vært en utfordring å følge opp handlingsplanen som har ligget på siden av kvalitetsmeldingen og de ordinære linjer og styringssløyfer. Det er likevel imponerende å se alt som er gjennomført i planperioden, og arbeidet med handlingsplanen har i stor grad bidratt til å rette fokus mot et viktig område.

Innføring av digitale skjema har lettet prosessen for studenter som søker om tilrettelegging av studier og eksamen, men man ser at det kan være hensiktsmessig å gjennomføre individuelle samtaler med en del studenter som har flere behov. I en del saker kan det også være en fordel med tettere samarbeid mellom studieavdelingen og fakultetene.

Vurdering:

- Det systematiske arbeidet med universell utforming av undervisningsrom og bygninger på campus Ås har gitt gode resultater og arbeidet må fortsette. Av bygninger som er viktig for studentene er det spesielt Husdyrfagbygningen, Meieribygningen og Tunbygningene som ikke er universelt utformet. NMBU bør ikke legge nye studentarealer til Tunbygningene før disse er universelt utformet.
- I arbeidet med ny handlingsplan og tiltak innen universell utforming psykososialt studiemiljø, er det viktig å forankre tiltak i ansvarlig linje. Rapportering bør følge kvalitetssikringsløyfen.

4 Det psykososiale læringsmiljøet

4.1 Studentenes helse- og trivsel

NMBU scorer relativt høyt på indekser knyttet til det psykososiale læringsmiljøet i studiebarometeret, og disse indekstallene har vært stabile over flere år, jf tabell 7, vedlegg 2. Gode faglige og sosiale miljø på studieprogrammene er viktige faktorer for å bidra til tilfredshet med programmet.

I 2018 ble det gjennomført en ny helse- og trivselsundersøkelse (SHoT-undersøkelsen), og for første gang ble denne gjennomført som en landsomfattende undersøkelse. Denne undersøkelsen var kun rettet mot norske statsborgere, og ble gjennomført av Folkehelseinstituttet. NMBU har mange gode resultater å vise til, og jevnt over er våre studenter fornøyd med studiemiljøet. Undersøkelsen avdekker imidlertid bekymringsfulle tall innen blant annet ensomhet, psykiske plager, eksamensangst, søvn og alkohol/rus. Antall studenter som er ensomme eller som har psykiske plager har økt både nasjonalt og ved NMBU siden 2010.

Ettersom SHoT-undersøkelsen kun var rettet mot studenter med norsk statsborgerskap, vedtok NMBU å gjennomføre en tilsvarende undersøkelse blant internasjonale studenter. I november 2018 gjennomførte NMBU, NTNU og samskipnaden i Trondheim (SiT) i samarbeid

en helse- og trivselsundersøkelse blant studenter med ikke-norsk statsborgerskap (heretter beskrevet som internasjonal SHoT).

Tabell 8 vedlegg 2 viser en lite utdrag av resultatene fra undersøkelsene, men se også [NMBUs SHoT-rapport](#) og [Rapport Internasjonal SHoT-undersøkelse](#). De to undersøkelsene kan ikke sammenlignes på alle punkter da spørsmålsstillinger kan ha litt ulik formulering og man også har benyttet litt ulik skala på noen spørsmål (for å få ned omfanget på den internasjonale SHoT-undersøkelsen). Rapporten fra den internasjonale SHoT-undersøkelsen går mer i dybden enn den nasjonale SHoT-undersøkelsen, og NMBU har kun mottatt en overordnet rapport fra SHoT-undersøkelsen fra Folkehelseinstituttet. Folkehelseinstituttet gir ikke institusjonene tilgang til rådata med mindre man søker om tilgang til dataene gjennom et forskningsprosjekt.

De to undersøkelsene viser at det ikke er så store forskjeller mellom trivselen til de norske og de internasjonale studentene, og det er mange fellestrekk på studentenes utfordringer. Omfanget av ensomhet og psykiske symptomer er relativt likt, men de internasjonale studentene strever i større grad med muligheter til å finne hjelp og å navigere seg i det norske helsesystemet. De internasjonale studentene opplever også at det er utfordrende å få norske venner, og enkelte internasjonale studenter opplever høyt press fra familie eller seg selv for å lykkes med studiene. Dette er mest fremtredende blant studenter fra Afrika og Asia.

Mobbing er lite utbredt, både mellom studenter og mellom ansatt-student, men forekommer. Internasjonale studenter opplever dette likevel mer enn norske studenter, og det er også stor variasjon avhengig av hvor studentene kommer fra. Den nasjonale SHoT-undersøkelsen avdekket at hver fjerde NMBU-student har opplevd seksuell trakassering i løpet av studietiden (ikke nødvendigvis knyttet til institusjonen), og den internasjonale SHoT-undersøkelsen avdekker at rundt 10% av studentene har opplevd seksuell trakassering på universitetet. Dette er ikke akseptabelt.

LMU har vedtatt en rekke tiltak for å følge opp resultatene fra undersøkelsene, [LMU-sak 11/18](#), der følgende vedtak ble fattet.

1. Studiedirektøren arrangerer en felles work-shop med studenter, ansatte og ulike samarbeidsaktører, der temaet er oppfølging av SHoT-undersøkelsen.
2. Rektor bestiller kunnskapsbaserte oppfølgingsrapporter fra fakultetene
3. NMBU utarbeider en felles ruspolitikk for universitetet
4. Studiedirektøren tar initiativ til en gjennomgang av fadderordningen
5. NMBU skal i samarbeid med studentene hvert år markere verdensdagen for psykisk helse
6. NMBU skal i samarbeid med SiÅs, samfunnet og studentenes arbeidsutvalg og andre aktuelle aktører gjennomføre en holdningskampanje hver augustblokk.
7. NMBU skal i samarbeid med studentene utarbeide en frivillighetsordning – student hjelper student
8. Læringsmiljøutvalgets møter rulleres ute på fakultetene

Læringsmiljøutvalget ber studiedirektøren utarbeide en samlet handlingsplan etter fellesarrangement og at alle råd og utvalg har diskutert rapporten. Utkast til handlingsplan legges frem for LMU i neste møte.

Oppfølgingen av tiltakene i vedtaket er godt i gang, og det ble arrangert en ide-dugnad med ansatte og studenter i oktober 2018. Idedugnaden ble også en markering av verdensdagen for psykiske helse i 2018. Det ble holdt tilsvarende idedugnad etter den internasjonale SHoT-undersøkelsen i 14. mars 2019.

I tillegg til oppfølging av SHoT-undersøkelsene har man fulgt opp med ulike enkelttiltak rettet mot psykisk helse i året som gikk. Det ble holdt et seminar om psykisk helse på Adamstuen våren 2018, og seminaret fikk gode tilbakemeldinger. Det har også vært temadager relatert til helse og trivsel på flere Vaffeltorsdager på Studentenes Informasjonstorg.

Vurdering:

- Oppfølging av resultatene fra SHoT-undersøkelsene fra 2018 og videre arbeid med handlingsplan for universell utforming og psykososialt studiemiljø vil være et viktig satsningsområde i 2019. Mangel på tilstrekkelig ressurser kan utgjøre en risiko for dette oppfølgingsarbeidet.

4.2 Studentsamskipnadens rådgivningstjeneste og studentombud

Høsten 2018 ansatte NMBU et studentombud ved NMBU. Ombudet har en delt stilling mellom NMBU og Høgskolen i Østfold. Studentombudet skal bidra til å sikre at studentenes rettigheter blir ivaretatt, og kan også gi bistand i saker som omhandler varsling av kritikkverdige forhold.

Ås-modellen – studentsamskipnaden i Ås (SiÅs) sitt samarbeid-med helsestasjonen – er unik og omfatter et utvidet tilbud fra Ås kommune via helsestasjonen for unge, inkludert NMBU-studenter. Det arrangeres jevnlig samarbeidsmøter mellom SiÅs, helsestasjonene, representanter fra studentene, studentpresten og studieavdelingen. Fokus på disse møtene er å dele informasjon om tilbudet som tilbys, evaluere arbeidet, samt finne felles mål og tanker om hvilket behov man må møte. I 2018 har det blitt gitt et allsidig kurstilbud, og det arbeides fortløpende med å utvikle tilbud tilpasset studentenes behov. I tillegg til egne kurs, har helsestasjonen deltatt på flere Vaffeltorsdager med ulike tema på studentenes informasjonstorg.

Helsestasjonen rapporterer om at man ser tendenser til at flere studenter har alvorlige psykiske problemer, og det ser ut til å være mer hasjbruk blant studenter i tillegg til at det fortsatt er mye bruk av alkohol.

I 2017 ble det ansatt ny studentprest ved NMBU i en 30 %-stilling ved NMBU. Nedgang i studentprestens stillingsprosent skyldes økonomiske forhold. Studentpresten er prest for alle uavhengig av religiøs tilknytning både ansatte og studenter. Studentpresten opplever at studentpresten har en tydelig plass ved NMBU, og at presten er regnet med som en

viktig faktor når det gjelder studentenes velferd og trivsel. Presten opplever at terskelen for å spørre om en samtale er lav og at studentpresten oppleves som tilgjengelig. Studentpresten rapporterer om 165 samtaler i 2018, og mange av samtalene handler om livsmestring, ensomhet og relasjonsproblemer.

Studentene på campus Adamstuen er knyttet til SiO som har et allsidig helsetilbud med rådgivere, leger, helsesøster og spesialister på psykisk helse. En stor andel av studentene oppgir å ha utfordringer med å takle et høyt press på å få gode karakterer. Det er derfor positivt at studentene via SiO tilbys flere kurs i eksamensmestring og studieteknikk. Ved Adamstuen kalles også alle studenter ved oppstart til en kort individuell samtale etter samme modell som «ForVei», hvor målet er fornøyde studenter som mestrer og trives i studiet.

Vurdering:

- Det er bra at NMBU har fått på plass et studentombud, og ordningen må gjøres kjent blant studenter og ansatte. Ombudet bør inviteres til møter i LMU.
- Det er viktig å opprettholde et allsidig tilbud for studenter ved begge campus og kommunikasjonstilbud om veiledning, kurs og møteplasser på en god måte
- NMBU må i samarbeid med helsestasjonen, SiÅs, samfunnet, faddere og studenttillitsvalgte arbeide systematisk med forebyggende arbeid innen psykisk helse.

Vedlegg 1 Utvikling av antall undervisningsrom og beleggstatistikk

Tabell 4. Campus Ås. Utvikling av antall undervisningsrom og studenttall campus Ås, 2008-2018.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ant.stud²	3115	3267	3746	4157	4423	4587	4727	4732	4675	4760	4825
AUD	10	9	9	10	10	9	9	9	12	12	12
DATA	9	9	9	9	6	7	7	7	8	8	8
LÆR	30	30	30	30	31	30	30	30	31	31	31
Total	49	48	48	49	47	46	46	46	51	51	51

Tabell 5. Campus Ås. Prosentvis belegg i sentrale undervisningsrom uke 36-48 fra 2009 til 2018³, mellom 08.00 og 16.00.

År, uke 38-48	Belegg auditorier	Belegg læresaler	Belegg datasaler ⁴
2010	70,9 %	69,3 %	49,0 %
2011	70,1 %	69,3 %	55,8 %
2012	75,2 %	67,5 %	62,3 %
2013	75,9 %	71,8 %	51,1 %
2014	74,6 %	74,3 %	59,5 %
2015	80,9 %	76,1 %	65,4 %
2016	63,3 %	72,2 %	63,8 %
2017	65,1 %	73,0 %	64,1 %
2018	66,0 %	70,9 %	51,1 %

Tabell 6. Campus Adamstuen. Prosentvis belegg i auditorier – gjennomsnitt uke 36-48.

	Gj.sn. belegg i 2015	Gj.sn. belegg i 2016	Gj.sn. belegg i 2017
AUD1	37,9 %	30,0 %	35,1 %
AUD2	29,5 %	24,6 %	30,3 %
AUD3	23,9 %	20,8 %	29,1 %
AUD4	35,4 %	35,5 %	31,6 %
AUD5	41,5 %	41,8 %	46,8 %
AUD6	51,2 %	50,6 %	38,3 %
Snitt alle	36,6 %	33,9 %	35,2 %

² Studenttallene er fra (DBH), registrerte egenfinansierte studenter campus Ås høst 2007 til 2018.

³ Tall hentet fra TimeEdit. Aud Max og fakultetsspesifikke rom er ikke tatt med i tallgrunnlaget

⁴ Kun datasaler som benyttes til organisert undervisning

Vedlegg 2 Tilbakemeldinger på læringsmiljø

Tabell 7. NMBU-studentenes vurdering av læringsmiljøet, skala fra 1-5 der 5 er mest fornøyd. Kilde: Studiebarometeret 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
Samlet indeks læringsmiljø	3,7	3,8	3,8	-
Det sosiale miljøet blant studentene	4,1	4,2	3,9	4,1
Det faglige miljøet blant studentene	4,0	4,1	4,0	4,0
Miljøet mellom studentene og de faglig ansatte	3,9	4,0	3,9	3,8
Bibliotek og bibliotekstjenester	3,8	3,8	3,8	3,8
IKT-tjenester (f.eks. læringsplattformer, programvare og PC-tilgang)	3,5	3,8	3,7	3,8
Utstyr og hjelpemidler i undervisningen	3,5	3,7	3,6	3,6
Studieadministrasjon og informasjon	3,4	3,7	3,8	
Lokaler for undervisning og øvrig studiearbeid	3,2	3,5	3,5	3,5
Alt i alt hvor fornøyd er studenten med programmet	4,1	4,2	4,2	4,2

Tabell 8. Tall fra nasjonal og internasjonal SHoT-undersøkelse 2018.

	SHoT 2014	SHoT 2018	SHoT int 2018 ⁵
Følte du deg godt mottatt på nåværende studieprogram da du var ny student (% ja)	88%	93 %	-
Antall som opplever å ha middels/god/svært god livskvalitet	74%	71%	-
Antall som ofte eller svært ofte føler seg utenfor, isolert eller savner venner å være sammen med.	-	28% ⁶	29%
Antall som oppgir å ha alvorlige eller alvorlig og mange psykiske symptomplager (internasjonal SHoT – store symptomplager)	9%	22%	24%
Antall som oppgir å ha svært mye eksamensangst	9%	12%	-

⁵ Det er ikke overlapp i alle spørsmål norsk og internasjonal SHoT

⁶ I SHoT-undersøkelsen 2018 ble det benyttet en annen skala enn i 2014, og tall fra 2014 er derfor ikke oppgitt